

Johannes Bye
Storborg
Levanger

Nr. 1. — 3. Argang

LØRDAG 26. februar 1949

Løssalgspris 25 øre

Da Thagaard og Hauge gikk inn for å «nazifisere» den norske prispolitikk

Statsråd Hauge

EN STAENDE SATS i de fleste tiltalebeslutninger mot de såkalte «landssvikere» lyder: «Han har gått meget aktivt inn for å nazifisere —» og her nevnes det yrke eller den organisasjon tiltalte arbeidet i.

Hvis en tar for seg en av de mange saker hvor det er blitt skrevet opp om «ondsinnnet nazifiseringsforsøk», kommer en ofte til det resultat at det er lite påtalemyndigheten har hatt å fare med. Ofte sikter punktet om «nazifisering» til rene latterligheter. Den tiltalte har kanskje ved en eller annen anledning sagt et eller annet som av gode nasjonale angivere er blitt brakt videre til påtalemyndigheten som så i en bevisst hensikt, har tydet det uttalte som fullgode beviser for et ondsinnnet nazistisk sinnelag, hvis endelige utslag sikker ville ha ført til nazifisering av alt vedkommende kom i kontakt med være seg organisasjon, yrke eller enkelt individ.

I de snart 4 år som er gått siden rettssvindelen og menneskejakt ble offentlig folkeforlystelse her i landet, er det i ordets fulle mening, veiet på gullvekt — alt som de enkelte medlemmer av NS har gjort. Ingen formildende omstendigheter eller gode gjerninger har tallet. Alt er blitt gjort til straffbare handlinger. Medlemskapet i NS har vært det avgjørende bevis for at vedkommende ikke har hatt en ærlig tanke eller kunne ha gjort en eneste god handling. Alt er blitt straffet «strengt men rettfærdig»

MED RETTSOPPGJØRET som bak grunn, virker det opvækkende å se den ulikhet for loven (endog overfor de grunnlovstridige) som makthaverne praktiserer.

Når det gjelder medlemmer av NS, er de latterligste ting blitt slått opp som forbrytelser mot land og folk. Men, når det gjelder menn som ikke har vært medlemmer, er deres handlinger blitt neddysset eller søkt fortolket som heltegjerninger. Ja, endog mord, ran og andre kriminelle forbrytelser er blitt forherliget. NS-medlemmer i underordnede stillinger, er derimot blitt idømt års straffarbeide for at de har stått utenfor.

gitt av overordnede hvis nasjonale holdning i dag har ført dem fram til de høyeste embeter.

En slik krenkelse av det norske folks rettsfølelse og trang til likhet for loven — vil før eller senere komme til å straffe seg.

Det går da i all rettferdighets navn ikke an å dømme en gruppe av folket for handlinger som ikke er straffbare for en annen gruppe.

Når f. eks. direktør Thagaard i dag er en av de store gullkantende nordmenn — tiltross for at han i 1941 gikk inn for å «nazifisere» den norske prispolitikk, så må det da i høyeste grad være urettferdig å dømme NS-medlemmer som ikke har gjort annet enn å følge herr Thagaards planer, etter at han selv forduftet til London, og under et annet navn gikk i Nygaardsvolds tjeneste, og hvor han også etter sigende også skal ha vært med på å oversette og fornorske den sovjet-engelsk-amerikanske «landssvikanordning», og som merkelig nok, setter straff for de norske embetsmenn som har vært medlemmer av NS, og som bare har fulgt direktør Thagaards etterlatte planer for en fullstendig «nazifisering» av den norske prispolitikk.

DET SAMME GJELDER tidligere politifullmektig og visstnok bare i den ellefte time noe stort innen «heimfronten», nåværende forsvarsminister Jens Chr. Hauge.

Det viser seg nemlig at også han har spilt en ikke ubetydelig samarbeidende rolle med tyskerne. Forsvarsminister Jens Chr. Hauge har nemlig i offentlig foredrag gitt fortolkninger og direktiver om håndhevelse av den «nazistiske prisløvgivning».

Både direktør Thagaard og forsvarsminister Huges foredrag er offentliggjort i sin helhet i «Pristidende» nr. 13 for 9. juni 1941.

Som en ser, gjorde disse to «gode» nordmenn sin innsats på den nazistiske front så sent som i 1941, altså en god tid etter den nå så berømte «forvirrede tidsperiode», og hele 9 måneder etter den forferdelige dato 25. september 1940 — fra hvilken dag alle «burde vite og forstått» — endog Thagaard og Hauge at det var «landsforræderi» å ivareta norske interesser i Norge i samarbeide med okkupasjonsmakten!

I nevnte nr. av «Pristidende» heter det:

«Med Norge innblandet i krigen løn de sentrale prismyndigheter og de lokale regulerings- og kontrollmyndigheter ble det av prisdirektoratet arrangert et møte i Oslo den 13. og 14. mai 1941.

I møtet deltok fylkesmenn med prisinspektører, prispolitifullmektiger, prisdommere og enkelte representanter for bykontrollnemnder. Dessuten var tilstede ved siden av tjenestemenn i Prisdirektoratet, representanter for de interesserte departementer og andre sentralmyndigheter og fra Reichskommissariat.

På åpningsmøtet tirsdag formiddag var det foredrag av Oberlandesgerichtsrat dr. Bendieck og prisregulering og priskontroll og av direktør Wilhelm Thagaard om noen hovedpunkter i prisreguleringen. Onsdag formiddag holdt politifullmektig Jens Chr. Hauge foredrag om håndhevelsen av prisløvgivningen.»

DA FOREDRAGENE er så lange, må vi bare holde oss til de avsnitt som tydelig viser at Oberlandesgerichtsrat dr. Bendieck ikke stakk under stol sin mening om at den norske prispolitikk burde følge den tyske, og at direktør Thagaard på sin side helt ut gikk inn for denne linje, og at Jens Chr. Hauge ikke la fingrene mellom når det gjaldt å fortolke den nazistiske prisløvgivning. I sin juridiske utredning følger han den til og med overensstemmende med norske strafferettsprinsipper, idet han uttaler på side 329:

«Det er en nyskapning i vår strafferett, men reglene er ikke noe brudd på norsk strafferettsprinsipper.»

Det er godt mulig at juristen Hauge har rett. Men som den gode nordmann han i dag mener seg å være,

burde han ha forstått at det var en straffbar handling av ham å gå god for en lov som hadde til hensikt å «nazifisere» den norske straffelov.

Allerede i innledningen til sitt foredrag, gir dr. Bendieck klart tilkjenne sitt nazistiske sinnelag, og som burde være nok for herrene Thagaard og Hauge til å trekke seg ut av leken. Men det gjør de ikke. De følger med og er nidkjære i tjenesten. De godtar til og med dr. Bendiecks beskyldning om at det var England som trakk Norge inn i krigen.

På side 275 uttaler dr. Bendieck: «Med Norge innblandet i krigen

bemektige seg den norske kyst, men som Tyskland forhindret, måtte nødvendigvis, som på andre økonomiske områder statens innflytelse bli forsterket. Også her kan jeg vise til de bekjente lover og forordninger

Nå begynner moroa

FENGSELET UTEN GRUNN —
15 000 I ERSTATNING

Makthavernes storviltjakt i 1945
vil bli en dyr fornøyelse

Den første offisielle melding om at statskassen ved dom er blitt tilpliktet å betale erstatning for påført tort og svin under «heimfronten» og de nidkjære politimyndigheters herjinger og arrestasjoner etter 8. mai 1945 foreligger nå.

En dame i Fredrikstad som ble arrestert den 8. mai og satt i varetektarrest til 28. september 1945, siktet for «unasjonalt holdning», er i Fredrikstad forhørsrett tilkjent kr. 15 000 i erstatning av statskassen.

Etter langvarige undersøkelser ble det klart at det ikke var noe å klandre henne for.

Etter dette, går vi ut fra at alle som har fått sine saker henlagt «på grunn av bevisets stilling» som det så smukt heter, gjør sine krav gjeldende.

Vi spør at de nåværende makthavernes første storviltjakt etter hjemkomsten fra storviltjegrenes hjemland — vil bli en dyr affære for det idag skatteredne norske folk.

fra våren og sommeren 1940. Med disse nødtiltak kunne en imidlertid ikke arbeide i lengden. Fra nå av reiten utviklet det seg logisk en organisk prisrett, hvis grunnlag ble lagt med den bekjente anordning om prisregulering av 12. september 1940. Denne anordning som må ansees som en rammelov, er blitt utbygget videre i en rekke pris- og priskontrollforskrifter fra desember 1940», (Quisling lover. red.anm.)

— — — «Desemberforordningen og kunngjøringene betyr en konsekvent viderutvikling av de forholdsregler som ble truffet i begynnelsen av krigen — — —

— — — «Det er ikke så at det norske Prisdirektoratet og de departementer som direkte eller indirekte har å gjøre med prissaker har holdt seg slavisk til de forbilder som finnes i den tyske besetelsesmaktts rettssystem.» — — —

— — — «I denne forbindelse har en først og fremst i den grad tatt hensyn til økonomiske og rettspsykologiske synspunkter at en kan tvile på om ikke den i mange tilfelle strammere og strengere tyske prisrett og priskontrollrett ville være å foretrekke. Når en til tross for det fra Reichskommissars side har gitt avkall på en videregående tilpassing, så betyr det at en bevisst og tilsiktet har tatt hensyn til den norske psykologi. En tør derfor vente at denne hensyntagen også blir forstått og erkjent fra norsk side. Naturligvis var det ikke mulig, og det kunne heller ikke være den norske lovgivnings mål å treffe en ord-

ning som var i motstrid med den tyske prisretts prinsipper og den tyske prispolitikk. Med den nære økonomiske tilknytning som består mellom Tyskland og Norge, og i betraktning av det faktum at det norske ervervsliv i ganske spesiell utstrekning er henvist til den tyske ervervskraft, måtte en nødvendigvis også i det norske system ta hensyn til den tyske prispolitikk og den tyske prisretts hovedprinsipper. Jeg tør vel si at dette bare har vært til fordel for Norge.»

På side 281 heter det:

«På grunn av den nære tilknytning mellom Tysklands og Norges ervervsliv, først og fremst på grunn av det norske ervervslivs tilpassing til det tyske, som er i begges interesse — — — Og videre: «I vareomsættningen mellom Tyskland og Norge skal det i alminnelighet ikke oppstå prisforhøyelser.»

DETTE VAR TYDELIG TALE og den burde gi herrene Thagaard og Hauge forståelsen av at her var den norske prispolitikk på strak marsj inn i «nazifiseringen». Men det forhindret ikke direktør Thagaard i å holde et langt og detaljert foredrag om hovedpunktene i prisregulering etter forordninger og regler utpønsket av de forhatte nazister.

På side 285 kommer Thagaard inn på den nye prispolitikk som kom til uttrykk ved det alminnelige forbud mot prisforhøyelser av 27. april 1940 (Administrasjonsrådet) og videre inn på prisforskriftene av 14. desember 1940 (Quislings).

Svidt vi kan forstå anser herr Thagaard de forskjellige forordninger og bestemmelse for gode, idet han på side 286 uttaler om Justisdepartementets forordning av 12. desember 1940

om håndhevelsen av prisbestemmelserne:

«Denne nyordning må tillegges meget stor betydning. Den har ledet til en vesentlig bedre håndheving av prisbestemmelsene. Og jeg går også ut fra at resultatene vil bli ennå bedre etter hvert som nyordningen blir innarbeidet.»

På side 296 sier han:

«Jeg vil nyse meg med å fremheve det som jeg før har sagt at de nyordninger som ble gjennomført i desember, i det store og hele har virket bra.»

Og til slutt går Thagaard helt og fullt inn for den «nyordning» som i dag blir kalt for nazifisering. Han uttaler bl. a.:

«Den nåværende situasjon stiller store krav til vårt folk. Det gjelder ikke minst på de områder som berøres av prisreguleringen. Den prispolitikk som vi nå fører, innebærer som jeg har fremholdt, store tryggheter for de fleste befolkningsgrupper. Likevel tror jeg at jeg har rett å slå fast at denne politikk har alminnelig tilslutning i vårt folk. Det har vært et utmerket samarbeide mellom prismyndighetene og de ledende næringsorganisasjoner. Og hovedmengden av de ervervsdrivende har også stillet seg lojalt til de reguleringer som er satt ut i livet, selv når de er skadelidende ved dem. Også hos den store forbrukende almenhet tror jeg at den prispolitikk som er ført har funnet forståelse.»

Og som den siste bekræftelse på sin hele og fulle tilslutning til nyordningen uttaler han:

«Vi vil gjennomføre en prispolitikk som holder vårt økonomiske liv sunt og skaper et trygt grunnlag for gjenoppbygging og nyreisning. Og det kan vi bare gjøre når alle krefter settes inn på det og alle er med på å bære de byrder som en slik politikk fører med seg.»

AV DE TING SOM OGSÅ HAR INTERESSE kan nevnes at Thagaard i sitt foredrag kom inn på, at i september 1940 ble det fastsatt maksimalpriser for brakker. En hørte på det tidspunkt ingen advarsel fra herr Thagaard om at det var «landsforræderi» å bygge brakker for tyskerne. Senere er det blitt profitørvirksomhet og noe av «landssvik» og som blir straffet, til tross for at Thagaard har vært med på å sette priser og derved gitt arbeidet et i høyeste grad lovlig preg.

I «Pristidende» for 30. juni 1941 offentliggjøres til og med «Pris- og omsetningsbestemmelser for flyplasslemmer». Vi går ut fra at Thagaard har hatt en finger med her også. Og vi føler oss overtøyet om at han på det tidspunkt ikke anså hverken sin egen bistandsvirksomhet eller andres for straffbare handlinger. Det er først senere at Thagaard og de andre «gode» nordmenn fant det nødvendig å sette straff for det de selv har vært med på å muliggjøre.

Jens Chr. Hauge delte opp sitt foredrag i fem avsnitt. Under avsnitt II, behandlet han opplysningsplikten, og her kom han inn på at prispolitiet kunne «kreve opplysninger uten forhånds mistanke mot noen». Han understreket at denne rett å kreve opplysninger «er enestående for prispolitiet, og skyldes deres «sivile» kontrolloppgave. Den som blir spurt, kan ikke vegre seg for å

Fra vår utenlandspost - -

I Danmark som i Norge.

Ved et stort ungdomsstevne i Ringkøbing talte høyskolebestyrer Hans Haarder. I følge bladet «Vestkysten» (3. jan. 1949) uttalte han bl. a.:

«Men hvordan ville det ha gått hvis det ble foretatt en virkelig utrensning? De gamle politikere ville forsvinne og med dem deres partier. Ikke et eneste parti ville ha gått fri. På en eller annen måte har de vært ute på gyngende grunn. Og på samme måte ville det gå med befolkningen. Ingen kan si seg helt fri. Man kan således ta en mann som Danmarks frihetskjemper nr. 1, Kaj Munk, som er blitt frihetskampens helgen, men som i sin tid roste diktaturet — eller kongehuset? Skulle det bli en slik utrensning ville det ikke bli sten tilbake på sten i vårt land!»

Til dette knytter bladet «Revision» følgende bemerkninger:

«Det er en fullstendig riktig dedømmelse, framført av en mann, som sikkert også i sin tid var «frihetskjemper» (på norsk: heimefront). Men hele utrenskingsproblemet ordnes så lett som fot i hose — ved at de mest skyldige politikere kjøpte seg syndsforlatelse hos en flokk forbrytere, for at de alle i fellesskap — ved hjelp av tilbakevirkende straffelove, kunne kaste seg over tusener og atter tusener tilfældige og vergeløse mennesker, og ved grunnlovsbrudd holde innesperret hvem de ville og så lenge de ville. Og straffet fritt, myrde og mishandle så mange — de hadde lyst til. Hvis det var ringeste skam eller ansværskjelse i livet på politikerne ville de forsvinne som Knut Kristensen, men med en annen motivering, eller også ville de omgående gjøre uretten god igjen. Men de gjør ingenting. De «sitter» bare og fører en herretilværelse, mens deres ofre i tusenvis ødelegges. På denne måte har vårt land overhode ingen framtid. Det er dømt til å gå under i en pøl av usselhet, hatfullhet og løgn, hvis det ikke snart skjer en endring. Og så kan måten hvorpå dette skjer — være likegyldig.»

Kloke ord.

I «Basler National-Zeitung» har Georg Bidault, som i fire år var Frankrikes utenriksminister, anbefalt forsoning mellom Frankrike og Tyskland.

Han skriver:

«Europa er en nødvendighet for likevekten i verden og for den dermed sammenhengende fred. Dette Europa er utenkelig uten Tyskland, men på den andre siden kan det ikke uten Europa finnes et Tyskland.»

Bidault oppfordrer så sine landsmenn å rekke Tyskland en forsonings hånd, — «for bare gjennom forståelse mellom Tyskland og Frankrike kan den sikkerhet skapes hvorunder Europa på nytt kan vokse seg så sterkt at det kan fylle sin verdenshistoriske misjon.»

Til disse ord bemerker «Aftonbladet», Stockholm følgende:

gi opplysninger med den begrunnelse at han vil utsette seg eller sine for straff eller tap av borgerlige rettigheter ved å svare»

— — — «Plikten til å gi opplysninger påhviler enhver». Foruten de ervervsdrivende selv, vil det vel i første rekke bli tale om å kreve opplysninger av deres funksjonærer. At funksjonærenes tjenestekontrakter forbyr dem å meddele opplysninger om forretningsforhold til andre, fri-

«Det er statelige ord — det er framfor alt kloke ord. De bør studeres og legges på minnet både på svensk og norsk hold, der man uten forståelse av det komiske i situasjonen opptrer som om man vant den andre verdenskrig.»

«En rettferdig dom skal engang felles».

I tidsskriftet «Kyrka og Folk», som redigeres av kontraktprost Arvid Norberg, Skultorp, har en stockholmsprest skrevet en frimodig betraktning omkring Nürnbergdomstolen.

Vi gjengir følgende avsnitt av artikkelen:

«Det viste seg allerede fra begynnelsen, at denne såkalte domstol ikke har fylt de mest elementære krav en må stille til en institusjon, som skal dømme rettferdig og objektivt, som skal dømme fiender som nettopp var beseiret. Domstolen befant seg i den noe merkelige situasjon, at den først måtte skape de lover den skulle dømme etter — et forhold som fra første stund opprørte alle retttenkende mennesker. Hvis man hadde sagt: Dette er vår hevn mot tyskerne for alt det onde de har ført over oss, hadde Nürnberg stått som et bevis på den nåværende tids gamle måte å behandle en fiende på. Men nå forsøker man å skjule sin hevnlyst i rettferdighetens kledebon. Det er derfor ikke noe å undres på at de dommer som blir avsagt av dette tribunal stinker av tortur, løgn og urettferdighet. Særlig bør man i denne forbindelse peke på hva som er skjedd med tyske offiserer. Det som kunne ha blitt et instrument for rettferdighet og fred — har bare økt urettferdigheten og sådd revansjetankens onde sed.

Når skal historien dømme fiaskoen i Nürnberg? Det er oppløftende og befriende å vite, at engang skal en rettferdig dom avsies — ikke av mennesker — men av Herren selv. Og man kan være sikker på, at innenfor hans domstol kan man vente store overraskelser, og ikke minst for de mennesker som har vært med i Nürnberg», slutter presten.

«Herr Langes storpolitikk».

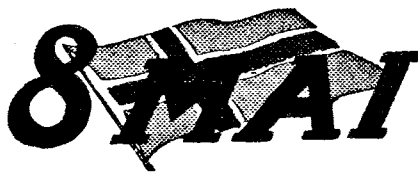
Vi vil ikke unnlate å gjøre våre lesere kjent med hvordan en stor del av den svenske presse ser på Norge og da særlig den mann som stiller med den norske utenrikspolitikk.

«Dagsposten», Stockholm, slutter en leder under titelen: «Herr Langes storpolitikk» med følgende sanssekake:

«Verden regjeres fremdeles med meget liten visdom, og denne pessimistiske sats, synes til og med å gjelde vårt norske broderfolk, som ofte av seg selv og en viss del av den svenske presse utnevnes til «Nordens ledende stat». Men fullt så ille er det dog ikke.»

tar dem ikke for å svare» — — sier herr Hauge på side 324.

EN FRISTES til å ta ordet «angiveri» i munnen når en blir kjent med hva forsvarsminister Jens Chr. Hauge doserte som prispolitifullmektig. Og det ville være av overordentlig stor interesse å vite om noen NS-mann er blitt dømt for handlinger som var i overensstemmelse med Hauges oppfordring til «angiveri» på grunnlag av en naziforordning som truer med straff

Redaktør og utgiver

NILS VIKDAL

Telefon 1330

Kristiansund N. Box 41

Bladet utkommer 2 ganger i mnd.

Abonnementspris

kr. 3,00 pr. kvartal.

Trykt i Nordnorspostens Trykkeri.

Oppgaver og mål

Når vi har dristet oss til å gå mot strømmen og trosse ensrettingen her i landet, så er det fordi vi har satt oss bestemte oppgaver og mål. Ensrettingen kom, da tyskerne besatte landet, og den har fortsatt, etterat de ble slått til jorden, bare med den forskjell, at tyskerne rettet sine våpen mot oss alle uten unntagelse, mens ensrettingen i dag rammer en særlig folkegruppe, dem som kommer inn under det såkalte rettsoppgjør, som fikk sin konfirmasjon av de allierte 16. mai 1944 i London.

Vi har sett det som en av våre oppgaver å hindre gjentagelsen av et slikt oppgjør, som utarmer landet både moralsk og økonomisk. Gjennom å avsløre de feil, som er begått, og trekke sløret fra de i dag omhyggelig skjulte begivenheter, som førte til skredet, vil vi søke å lære folket å forstå, at dette må ikke skje en gang til.

Hva kjente menigmann til strafferett, grunnlov og folke-

rett, den gang da ulykken ble kastet over oss? Hvor meget forstod de av alle disse ord og erklæringer med «dobbel bunn», som i en forvirret mengde ble slynget ut over en lamslått forstand? Og har maktøverne i dag sørget for opplysning og veiledning for den lytende masse?

Vi kunne fortsette denne spørsmålsrekke i det uendelige, men vil heller søke å finne utveier til å gi meningmannen noe håndfast.

Hvis: vårt land fortsatt føler seg forpliktet overfor folkeretten, må regjering og storting ikke bare gi menigmann en utvetydig erklæring om dette, men også gi en klar veiledning til alle oss, som må bli igjen her i landet og ikke kan embarkere i nødens stund. Vi kan ikke alle sammen gå under jorden, og neste gang kan vi ikke regne med mat og materiell fra okkupanten. Livet må allikevel gå sin gang. Og vi, som ennå tror på folkerett og grunnlov, må få vite, hvorledes vi skall opptre, enten vi skal la oss slakte ned og sulte ihjel under irregulær og folkerettsstridig motstand, eller for søke å avfinne oss med fienden i håp om en seir engang i framtiden. Neste gang — som kan komme allerede i år — nytter det ikke å gi oss ord med dobbelt bunn.

En annen av våre oppgaver er å finne veien fram til en ny forbrødring innen landets grenser. Her nytter det ikke lenger å snakke om isfront og silkefront overfor de etter løslig skjønn mere enn 600 000 mennesker, som direkte eller indirekte er rammet av det rettsoppgjør, som russerne, englenderne og amerikanerne ga sitt samtykke til den 16. mai 1944 i forbindelse med den planlagte voldelige okkupasjon av Norge. Vi må se

«8. Mai»

er atter begynt å utkomme etter en pause fra nr. 17, for 11. desember 1948.

Stansen skyldtes uforutsette vanskeligheter med å få bladet trykt.

Hundrer har i denne tid spurt oss hvor det er blitt av «8. Mai». Vi har bare kunnet svare at vi kommer igjen.

Vi takker for den store forståelse og tillit — og de mange gode ønsker vi har mottatt.

Det blad De mottar i dag, håper vi vil falle i smak både hva format og innhold angår.

Redaksjonen har fått nye og velkvalifiserte medhjelpere både ute og hjemme, og vi står nå vel

til å få slutt på rettsoppgjøret og være motige nok til å gå med på en gjennomgripende revisjon av dommene. Det kan ikke bli fred og forbrødring, før det skjer. Det sitter ennå tusener og vanskemakter i de politiske fangeleire og det går ennå mange titusener uten borgerrettigheter og omgitt av ismuren. La dem alle få en sjanse til å bli nyttige mennesker i samfunnet igjen. Vi vil her innskyte den bemerkning, at det forslag som justisdepartementet nå akter å legge fram for stortinget, er som skum på bølgen. Det løser ikke problemene.

Mange vil kanskje spørre: Hva vil så «8. Mai» gi alle de utstøtte som veiledning inn i samfunnet?

Vi har nevnt opplysningen om folkeretten og grunnloven. Vi vil også nevne den internasjonale erklæring om menneskerettighetene, som Norges delegerte var med på å vedta De forente Nasjoners møte i Paris 10. desember 1948. Den har merkelig nok ikke fått noen publisitet her i landet, og for å bøte på dette, vil vi offentliggjøre erklæringens 30 artikler. Vi påbegynner offentliggjørelsen i dagens nummer, og vi lover å komme nærmere tilbake til den senere.

Som fri og uavhengig av partipolitikk vil vi også nevne Det liberale manifest, som ble vedtatt av framstående personligheter på et internasjonelt møte i Oxford i april 1947, og som også synes å ha unngått almenhetens og pressens oppmerksomhet. Det skal vi gjengi ved første anledning og utdype i våre kommentarer.

Som man vil se, er oppgavene mange og vidtfaende. Vi står i dag så godt som alene med vårt opplysningsarbeide og vi får ikke over mange midler og ubegrenset spalteplass. Men vi skal gjøre det så godt vi kan, og så ber vi våre lesere å være med på ferden i stadig kamp for det frie ord og for å avsløre sannheten om rettsoppgjøret, samtidig som vi vil sprede opplysning om de nye tanker, som strømmer gjennom sinnene og som ikke lar seg stenge av ensretting og fortieelse.

Derfor: Vel møtt påny!

forberedt til den utvidelse alle ønsker — ett nr. hver uke.

Planen er lagt. Gjennomføringen beror på om den nødvendige kapital kan skaffes.

Vi må nå alle samle oss til et skippertak. Abonnenter og annonser er løsenet. Størst mulig utbredelse betyr større makt og innflytelse, og en stabil drift av bladet.

Neste nr. utkommer 10. mars. Vi håper da å kunne legge fram den hele plan som kan og må gjennomføres til sikring av «8. Mai»s drift. Vårt arbeide for rettferdighet og sannhet krever vilje og beslutsomhet til samlet innsats.

«8. Mai».

Biskop Fjellbu ble «nærmest måløs»!

I de hektiske dager — de lange knivers tid, som en prelat uttalte det — fattet Oslo menigheters fellesråd med stiftsdireksjonens og Det kgl. norske kirkedepartements godkjennelse beslutning om å forby gravstøtter eller minneplater på avdøde NS-medlemmers siste hvilested.

Denne beslutning er ifølge Norsk Rikskringkastings nyhetssending opphevet for kort tid siden.

Dagbladet «Adresseavisen» i Trondheim har forelagt meddelelsen for den i 1945 utnevnte biskop i Nidaros, Arne Fjellbu, som ifølge bladet ble nærmest måløs. «Dette har jeg aldri hørt om før,» sier biskopen, «og meg bekjent har det aldri vært praktisert i Nidaros bispedømme. Et forbud av denne art ville jeg vært imot fra første stund.» Senere i samtalen sier han, at forbudet i Oslo «er forlenget opphevet».

Tiden må gå hurtig for denne høye geistlige. Vi andre kan i hvertfall telle dagene, siden meddelelsen ble kringkastet, og vi kan også gjenkalle i erindringen, hva den samme biskop sa til barna under speidergudstjenesten i Nidaros Domkirke 1 juni 1945. Vi benytter «Nidaros»s referat som ikke er dementert av biskopen:

«Husk derfor, når dere skal avgi speiderløftet «Alltid beredt», at dere skal læge det som er ødelagt og rekke ut en broderhånd, ikke til nazister eller krigsforbrytere, ikke til alle dem, som har gjort urett, men til de gode —»

Gravstøtten, broderhånden! Det går vel nesten opp i opp. Kanskje den lite velkomne Nidarosbisp blir «nærmest måløs», når han konfronteres med sin egen forgiftning av barnesinnene under speidergudstjenesten i Nidaros Domkirke 1. juni 1945.

Oslo-pressen

den ensrettede del, nektet å ta inn generalkonsul P. Harsem's annonse om boken «Utrolig men sant».

hvis en ikke ifølge Hauges fortolkning, fulgte forordningen til punkt og prikke.

«Den som vegrer seg for å gi opplysninger, kan straffes etter § 14 i anordningen om prisregulering av 12. september 1940» (naziforordning) side 325.

Hauge fortsetter:

«Retten til å granske forretningsbøker og papirer, styre eller forhandlingsprotokoller er minst like viktig som retten til å kreve opplysninger. Den er uavhengig av straffeprosesslovens regler i kap. 17 og 18 om beslag og ransaking. Prispolitiet kan uten at det foreligger mistanke mot noen, kreve å få undersøke bøker og papirer på samme måte som kontrollmyndighetene.»

— — — «Den som vegrer seg for å tillate granskning eller som nekter å utlevere, gjør seg skyldig i overtredelse av straffebestemmelsene i anordningens § 14. Prispolitiet kan uten videre beslaglegge det de har krav på å få gransket — — —».

— — — «Prispolitiet har også rett til å besiktige varer eller steder der varer finnes. Denne retten har særlig interesse hvor varer holdes tilbake fra omsetningen — — —».

VI FØLER OSS OVERBEVIST OM at tyskerne likte politifullmektig Jens

Chr. Hauges straffetrusler og appell om lydighet mot «nyskapingen» i vår strafferetts.

De som imidlertid har forbannet hans anvisninger og appell til innsats, er de mange ungdommer som er blitt dømt for at de har stilt seg til disposisjon for prispolitiet under fullbyrdelsen av de av politifullmektig Hauge i 1941 påståtte koviige handlinger. Unge gutter som var medlemmer av Hirden, ble beordret til å assistere prispolitiet. I de aller fleste tilfeller var guttene helt passive, de fulgte bare med som lydige tjenere, og de forurettet ingen. Men påtalemyndighetene og aktor har senere ment noe annet.

Dette var noen sitater fra de to lange foredrag som herrerne Thagaard og Hauge holdt — mens de ennå var tjenestemenn underordnet de tyske nazistiske okkupasjonsmyndigheter.

Foredragene ble spredd hele landet over gjennom «Pristidende» og de er sikkert lest av en stor del av vårt lands voksne befolkning.

Og det kan på ingen måte sies at noen av de uttalelser de to herrer kom med, gav bud om at de mente at nyordningen innen norsk strafferett og prispolitikk var «dandssvik» eller ondsinnet nazifisering.

VED INNGANGEN TIL DET NYE AR holdt biskop Kristian Schjelderup i Hamar domkirke en preken som ble kringkastet. Biskopen synes å ha sett det som sin oppgave ved dette høve å rette hele folkets oppmerksomhet på et forhold i vårt land, som etter hans mening holder på å bli et ulegelig sår i vårt samfunn — nemlig den tilstand hvorunder tusener av landsmenn lever, som er blitt rammet av det såkalte rettsoppgjør, som myndighetene med kirkens tilslutning og vel-signelse satte igang da okkupasjonen tok slutt. Dette uhyggelige rettsoppgjør pågår fremdeles, dels ved dødsstraffer, dels med lange eller kortere fengselsstraffer, dels ved å frata folk det de eier, sette dem på bar bakke, uten hjelp fra noen kant, og nekte dem ethvert arbeide til livets opphold. Berøver dem all ære og anseelse, all tillit og alle borgerrettigheter — unntaken å skulle betale skatt. Og alt dette setter makthaverne igjennom ved grunnlovsstridige lover — og alle dømmes uten hensyn til personlig subjektiv skyld eller uskyld. Mangfoldige tusen landsmenn lever i den største legemlige og sjelelige nød, fordi det ingen er som tar seg av dem, og ingen redning er å øyne noen sted.

DETTE ER SITUASJONEN i vårt land ved årsskiftet 1948—49 nær 4 år etter at denne elendigheten tok til, og det er første gang på alle disse år at en framstående kirkens mann har våget seg til å legge et godt ord inn for disse mennesker. Det forteller litt om hvordan tilstanden har vært, og fremdeles er.

En dagsavis gjengir hovedinnholdet av biskopens preken slik:

«Biskopen rettet i sin preken en innringende appell til det norske folk om å komme til en forsoning og forståelse med landssvikerne — og samtidig en appell til landssvikerne om å innse at de har tatt feil. Bitterheten og fortvilelsen hos de tidligere landssvikerne er så stor at den holder på å bli et ulegelig sår i vårt samfunns liv, sa biskopen. Men vi må få det til å gro igjen, for at det norske folk skal kunne stå samlet hvis en ny katastrofe skulle ramme vårt land.»

Hvis avisens referat er riktig, hva vi sikkert tror, er det atskillig å bemerke til biskopens preken, men den var dog et lysglimt, selv i den form han valgte å tale de såredes sak, for det er aldeles ikke uten risiko å gjøre slikt i Norge i dag, det har de fått føle de som tidligere har forsøkt noe liknende. Vi husker alle hvilken forbitrelse sokneprest Ljostveit fikk over seg da han i februar 1946 forsøkte det samme, ikke minst fra den såkalte «kristelige» presse (f. eks. «Dagen» i Bergen).

Men om biskopens appell vil bære større frukter enn sokneprestens, er vel et stort spørsmål, for begge begår nemlig den skjebnesvange feil å legge all skyld på den ene part, mens den annen part i saken går helt fri

Mene Tekel:

Såret i samfunnslivet

Derved forrykkes forholdet og får den skjebnesvange skjevhet som gjør det vanskelig for ikke å si umulig å rette på tingene.

Fremdeles å opprettholde fiksjonen om landssvik bare for den ene part, er jo egnet til å gjøre verre de sår som det etter sigende var meningen å lege.

DETTE ER SAKENS KJERNE. Skal almenheten stadig få seg repetert at en stor del av vårt folk er de forbrytere som enkelte gjerne vil ha det til, og ser sin nytte i, tør det trekke temmelig langt ut med legedommen. Det er ikke bare skammelig overfor dem det gjelder, men også skadelig for hele folket som sådant. Det var meget trist at soknepresten i sin tid ikke evnet å tale de såredes sak uten samtidig å fordømme dem. Men verre er det at endog biskopen, nå så lenge etterpå kan gjøre det samme. Det er jo etterhvert kommet så meget fram i dagen som viser at dette rettsoppgjøret — mange kaller det rettssvik — som jo er skyld i hele ulykken, står på så svake føtter at det kunstig må holdes oppe for at ikke det hele skal ramle sammen og ta med i fallet alle de som fikk det i stand.

Er det kanskje for å støtte opp under det falleferdige rettsoppgjøret at kirkens mann tar til orde på en slik måte som skjedd, for å berge noe for sin egen krets — mere enn for å hjelpe andre? Det ser slik ut, og bare på den måten er det vi kan forstå at det ennå finnes de som orker å ta dette famøse og skjendige ord, landssvik i sin munn, mot dem som de tilsynelatende vil legge et godt ord inn for.

Det norske folk i sin alminnelighet begynner å gå trett av dette stadige gnålet om landssvikere. Etter alt hva de har sett og hørt, og fremdeles opplever, er de ikke så helt sikker på hvem som er de egentlige landssvikere — Nygårdsvold & Co, eller Berggrav, eller de som offentlig har fått seg påklisset en slik merkelapp.

Johan Nygårdsvold erklærte under debatten om riksrett, at han på grunn av den kritikk som var rettet mot ham, følte seg hensatt til sjelelig terror for resten av sin levetid. Og det kunne han si, som ved hjemkomsten i 1945 ble mottatt av mengdens jubel, fikk æresgasje og ble gjenvalgt til stortingsmann samme år! Det var vel ikke for meget om han fikk smake litt sjelelig terror selv, han som ved sin grusomme Landssvikanordning påførte tusener andre både sjelelig og legemlig terror!

Og Eivind Berggrav, den norske kirkes fremste tillitsmann, hvilket svik mot sann kristendom begikk ikke han med sin «Folkedom»?

Uavhengige og fordomsfrie mennesker synes det ikke kan være synderlig forskjell på Landssvikanordningens svik mot

norsk lov og rett og «Folkedommens» svik mot sømmelighet og moral — og den svik som tillegges dem som har fått utnavnet «Landssvikere». Tiden arbeider for disse siste, det kan ble verre for de andre!

«HVEM ER LANDSFORRÆDERE? Hvem landssvikere?» spør folk som ingen interesse har av at en så stor prosent av vårt folk holdes innesperret bak piggråd og gitter. Hverken prest eller biskop behøver derfor å vende seg til folket med sin appell. Folket er rede til å være med å lege sårene. De har sin samvittighet i orden, fordi folket er ikke medskyldig hverken i Landssvikanordningen eller i «Folkedommen», som ble iverksatt uten at folket ble tatt med på råd, eller fikk noe å si. Appell må nødvendigvis derfor rettes til dem som er opphavet til elendigheten og som bærer den største skyld og det største ansvar for den! Å få dem til å innse at de har tatt feil. Deri ligger oppgaven, hvis såret i samfunnslivet skal kunne leges. Men det tør bli vanskelig nok, for de egenrettfærdige har alltid vanskelig for å se sine feil, fariseren mer enn tolleren. Men det er det som må til om ikke en «ny katastrofe» skal ramme oss.

«Men vi må få det til å gro igjen (såret) for at det norske folk skal kunne stå sammen hvis en ny katastrofe skal ramme vårt land», heter det til slutt i biskopens appell.

Dette er meget interessant. Her ser vi tydelig at det er ikke så meget for de såredes egen velferds skyld at sårene må leges, men fordi man er redd for en ny katastrofe! Hva frykter de for alle de som har sin store og største andel i de katastrofer vi alt har hatt, den som rammet oss i 1940, og den i 1945? Er det sin syke mor biskopen tenker på i sin nyttårsappell? Frykten for hva kommende nære tider bærer i sitt skjød også for kirkens store og små menn?

TROR DA BISKOPEN at de hvis sår bare tilsynelatende ligger ham på hjertet, og som først og fremst har kirkens menn å takke for sårene, at de vil være villige til å rake kastanjene ut av ilden for noen ved neste korsvei? Engang var de nokså naive å tro at de gjorde en innsats for land og folk. Hva fikk de for det? De mange fangeleire og overfylte fengsler, de drepende skudd i nattens mulm og mørke, skrikene som gir gjenlyd mellom murene, forteller litt om lønnen de fikk. På et slikt grunnlag kan det ingen forsoning bli!

Neste gang blir det de andre som får ta støytten, og så får vi se hvor helskinnet de kan komme fra det Det må bli interessant for dem som lever å få se hvem det blir som i neste omgang får etiketten «Landssviker» klistret på seg, med alt hva dertil hører.

HVA FRYKTER FORRESTEN KIRKENS FOLK FOR? Er det Nemesis som spøker for dem? Sikkert ikke uten grunn! Den herren er ubarmhjertig nok, den sparer ingen. Mot ham hjelper hverken «Landssvikanordning» eller «Folkedom». Guds straffende rettferdighet rammer hardt hver den som selv har vært hard og ubarmhjertig mot sine folkemenn. Den allmektige ser og hører alle ting, hans ånd gjennomtrenger «ledemot og marv» hos hver og en, høy og lav, motiver og hensikter, og alle skjulte og åpenbare tanker — kjenner han. Og når lidelsens mål er full for dem han vil frelse, og tiden er inne til å ta seg av dem som har øvd urett og vold, vil han slå til, og det vil ikke lykkes for noen skyldig da å slippe unna hvor godt de enn forsøker seg.

Det er bare en ting som i tide kan avvende den truende fare, og det er selvransaking, anger, bot og omvendelse. Gå fram og vis vei her — ærede biskoper! Hvis dere gjør det, og innrømmer feil også fra deres side, vil det falle lettere for de andre å gjøre samme innrømmelse for sitt vedkommende. Ingen er feilfri! De sårede kan sikkert gå med på å angre — hvis alle gjør det — hele det norske folk fra øverst til nederst, for vi er alle medskyldige i det som skjer. Og her er det da at ansvaret først og fremst ligger hos kirkens folk, og at eksemplet derfor må komme fra dem.

VI HENSTILLER DERFOR TIL KIRKENS MENN å utvirke at fengslene åpnes, og de fangne settes i frihet, og fattige, syke og sårede får den sanitet de trenger, men som hittil har vært dem nektet. At alle urettferdig dømt får oppreisning i enhver henseende, at de får tilbake sine rettigheter, sitt erverv, sine hjem og sine eiendeler — at broderhånden rekkes ut til forsoning fra begge parter.

Bare på den måten kan sårene leges og gro!

Bare derved kan den Allmektige la seg forsones. Dette er det som vil være det sterkeste vern mot en truende fare!

På dette, særdeles viktige område er det at «tiden kaller på kirken», ærede biskop. Dere er det som nå må ta fatt, og vi venter at dere gjør det! Tiden vil vise om dere er oppgaven voksen og følger kallet og etterkommer kravet.

Hvis ikke, hva da?

«8. Mai»
i Oslo

HELGE JOHANNESSEN,
Teatergaten 6.

LOGOS FORLAG,
Rådhusgt. 20 VI

Den internasjonale erklæring om menneskerettighetene

Vedtatt i De Forente Nasjoners generalforsamling 10. desember 1948

A. Den universelle erklæring om menneskerettighetene.

INNLEDNING

D a anerkjennelsen av den naturlige verdighet og de like og umistelige rettigheter til alle medlemmer av den menneskelige familie er grunnlaget for frihet, rettferd og fred i verden,

d a ringeakt og forakt for menneskerettighetene har ført til barbariske handlinger som har rystet menneskehetens samvitthet og framveksten av en verden hvor menneskene skal ha talefrihet og trosfrihet og frihet for frykt og nød er blitt proklamert som det høyeste mål for den alminnelige mann,

d a det er nødvendig at menneskerettighetene blir beskyttet av loven, for at menneskene ikke skal tvinges til som siste utvei å gå til opprør mot tyranni og undertrykkelse,

d a det er nødvendig å fremme utviklingen av vennskapelige forhold mellom nasjonene,

d a De Forente Nasjoners folk i Pakten har bekreftet sin tro på grunnleggende menneskerettigheter, på den menneskelige persons verdighet og verdi og på like rett for mann og kvinne, og har besluttet å arbeide for sosialt framskritt og bedre levestandard i større frihet,

d a medlemsstatene har forpliktet seg til i samarbeid med De Forente Nasjoner å fremme alminnelig respekt for og å overholde menneskerettighetene og de grunnleggende friheter,

d a en almen forståelse av disse rettigheter og friheter er av den største betydning for å virkeliggjøre dette løfte,

proklamerer derfor generalforsamlingen nå denne universelle erklæring om menneskerettighetene som et felles mål for alle folk og alle nasjoner for at hvert individ og hver samfunnsmyndighet med denne erklæring stadig i tankene skal streve etter ved undervisning og oppdragelse å fremme respekt for disse rettigheter og friheter og sikre ved nasjonale og internasjonale framskrittvennlige tiltak at de blir alment og effektivt anerkjent og overholdt både blant folkene i medlemsstatene selv og blant folkene i de områder som står under deres jurisdiksjon.

Artikkel 1.

Alle mennesker er født like i verdighet og rettigheter. De er gitt fornuft og samvittighet og skal handle mot hverandre i brorskapets ånd.

Artikkel 2.

Enhver har krav på alle de rettigheter og friheter som denne erklæringen gjelder uten forskjell av noen art, på grunn av rase, farve, kjønn, språk, religion, politisk oppfatning eller

annen mening, nasjonal eller sosial opprinnelse, eiendom, fødsel eller annen status.

Det skal ikke gjøres noen forskjell på grunn av den politiske, rettslige eller internasjonale status som gjelder for det land eller det område en person hører til, uansett om landet er uavhengig, står under tilsyn, er ikke-selvstyrende, eller på grunn av noen annen begrensning av suvereniteten.

Artikkel 3.

Enhver har rett til liv, frihet og personlig sikkerhet.

Artikkel 4.

Ingen skal holdes i slaveri eller trældom. Slaveri og slavehandel i alle former er forbudt.

Artikkel 5.

Ingen skal bli underkastet tortur eller grusom, umenneskelig eller nedverdiggende behandling eller straff.

Artikkel 6.

Ethvert menneske har krav på overalt å bli lovlig anerkjent som rettsobjekt.

Artikkel 7.

Alle er like for loven og har uten noen diskriminering krav på samme rettsbeskyttelse. Alle har krav på samme beskyttelse mot enhver diskriminering som står i strid med denne erklæring og mot enhver oppfordring til slik diskriminering.

Artikkel 8.

Enhver har rett til effektiv hjelp fra de kompetente nasjonale domstoler mot handlinger som krenker de grunnleggende rettigheter han er gitt i konstitusjon eller lov.

Artikkel 9.

Ingen skal være utsatt for vilkårlig arrest, fengsling eller landsforvisning.

Artikkel 10.

Enhver har krav på under full likestilling å få sin sak rettferdig og offentlig behandlet av en uavhengig og upartisk domstol, når hans rettigheter og plikter skal fastsettes, og når en straffeanklage mot ham skal avgjøres.

Artikkel 11.

1. Enhver som er anklaget for en straffbar handling har rett til å bli ansett som uskyldig til det ved offentlig domstolbehandling hvor han har hatt alle de garantier som er nødvendige for hans forsvar, er bevist at han er skyldig etter loven.

2. Ingen skal anses skyldig i en straffbar handling på grunn av noen handling eller unnlatelse som ikke i henhold til nasjonal lov eller folkeretten var straffbar på den tid da den ble begått. Heller ikke skal det kunne idømmes en strengere straff enn den som det var hjemmel for på den tid da den straffbare handling ble begått.

Artikkel 12.

Ingen skal utsettes for vilkårlig innblanding når det gjelder

hans person, familie, hjem og korrespondanse eller for angrep på ære og omdømme. Enhver har rett til lovens beskyttelse mot slik innblanding eller slike angrep.

Artikkel 13.

1. Enhver har rett til å bevege seg fritt og til å velge oppholdssted innenfor hver stats grenser.

2. Enhver har rett til å forlate et hvilket som helst land innbefattet sitt eget og til å vende tilbake til sitt land.

(Fortsettes neste nr.)

FRED på jorden

Nederland benyttet julen til å overfalle den intetanende indonesere.

Indoneserne trodde sikkert at de stod under FN's beskyttelse, men både presidenten og hans stab ble arrestert, og den nederlandske aksjon kostet i «den søde juletid» mange mennesker livet.

Det australske medlem i Sikkerhetsrådet karakteriserte overfallet brutale enn Tysklands overfall på Nederland i 1940.

Men la nå dette være, det ene rettferdiggjør ikke det andre. Det vi med sikkerhet vet, er at menneskene ikke er så gode de burde være, og at makt er rett — også andre steder enn i Nederland og Indonesia.

Det vi i denne forbindelse vil gjøre oppmerksom på, er den usmakelige — for ikke å si blasfemiske tale dronning Juliana holdt 1. juledag. Talen var rettet til de kjempende soldaters pårørende, og den gikk ut på å rettferdiggjøre overfallet.

Etter dronningens fortolkning ble overfallet satt i gang for å sikre de fire store friheter, bl. a. «Frihet for frykt og frihet for savn».

«Ære være Gud i det høyeste og fred på jorden —», led det fra dronningens munn.

Det ser sannelig ikke lovende ut for menneskene når kristendommen har slike fortolkere.

Per Faye Hansen, som under den tyske okkupasjon av Norge, tok del i evakueringen av norske jøder til Sverige, ga i 1946 ut en velskreven og forståelsesfull bok: «For jøde først og så for greker.» I sin analyse av problemene skriver han:

Ikke Quisling-mordet på Golgata, men sabotasjen mot verdens evangelisering ble Israels store ulykke.

En bokanmelder i «Bymisjonen» nr. 14, 1946, omtaler boken, og med henblikk på den her gjengitte setning skriver han: — «De dagsaktuelle uttrykk kan misbrukes.»

Om det skal vi ikke strides, men vi slår fast, at allerede i

«I justisdepartementets budsjettforslag er det satt opp en oversikt over hva landssvikoppgjøret har kostet og innbrakt. Nettoutgiftene inntil 1. juli 1950 antas å komme opp i 153 120 000 kroner, mens inntektene anslåes til 156 714 000 kroner.»

Denne meddelelse er hentet fra dagspressen, og hvis en skal forstå den, som den er skrevet, vil den tidligere sosialrådmann i Trondheim — altså fra de første okkupasjonsmånedene med flyplassarbeide o. l. — nåværende justisminister Gundersen kunne dele ut et rimelig prosentvis utbytte på sin befattning med «Landssvikoppgjøret».

Vi er bange for at dette anslag ikke holder. Ennå er det tidlig å sette opp den økonomiske status for hele landet, men spør kommunene, som er berøvet sine skattefundamenter, eller tell opp antall millioner tapte arbeidsdager. Selv Marshallhjelpen kan ikke dekke disse beløp.

Vi skal senere komme tilbake til dette problem, som har interesse for enhver, som vil være med på å bygge opp landets økonomi.

FRA BONDEKVINNE-STEVENET I ARENDAL

Eg ber redaksjonen vitne at ikkje eg har vore med å skrive bladstykket «Fra bondekvinne-stevnet i Arendal» i «8. Mai», 10. november 1948, som er under-teikna av «Flere bondekvinner».

Karen Rosef.

Bevitnes

Red.

AKTUELL BOK

«Veien vi ennå ikke har gått»

Av Arne A. Sæther.

135 sider kr. 3.00 + porto 35 øre. Boken viser hvorledes et godt og fredelig samfunn kan skapes.

Bestillinger sendes:

Arne Sæther, Postboks 103, Trondheim.

BØKER

De kan bestille i «8. Mai»:

Bjørn Vardås: De utstøtte.

Pris kr. 8.00.

Major Langeland: Dømmer ikke.

Pris kr. 15.00.

P. Harsen: Utrolig men sant, 2. oppl.

Pris kr. 10.00.

Tillegg til 1. opplag, pris kr. 3.00.

Justers Lex: Var Norge faktisk og rettslig i krig etter 10. juni 1940? Pris kr. 4.50.

Rektor Lødrup: Læreraksjonens samme bakgrunn. — Pris kr. 4.00.

Toralv Fanebust: Fanebustsaken som ikke tålte dagens lys.

2 hefter utk. a kr. 2.00.

Toralv Fanebust: Cocktail.

Pris kr. 5.00.

Nils Vikdal: Det frie ord i en fri presse

Pris kr. 4.00.

«8. MAI»

Box 41 — Kr.sund N.

1946 fantes det allikevel en, som hadde moralsk mot til å si sin hjertens mening. Siden har det vært stille. Jernteppet ble trukket helt ned, men det hviskes allikevel på begge sider.

Ukens kronikk:

1600 000 mennesker ettersøkes

DET VAR UNDER den glade sammenkomst i Teheran mellom de fredso- og frihetelskende, de menneskelige rettigheters edle forsvarere.

Champagnekorkenes smell hadde gitt de tre store hørselshallusinasjoner om seiersoffensivens dramatiske høre-spill.

Vodkaen hadde flommet i stridestrømmer — lik blodet til slagmarkenes og de bombeherjede byers ofre. Da reiste generalissimus Stalin — de vestlige demokratiers svorne venn og tapre våpenbroder seg. Han hevet sitt glass og utbrakte denne kvelds 364. skål. Og han talte:

«Jeg drikker for at rettferdigheten snarest mulig skal skje fyldest med alle tyske krigsforbrytere — rettferdighet foran en eksekusjonspele-
tong. Jeg drikker på vår enighet om å ekspedere dem så snart vi får tak i dem — alle sammen —, og det må finnes minst 50 000 av dem.»

EN PROTESTERENDE RRØST skar gjennom bifallsjubelen. Winston Churchill hadde reist seg — rød, sint og stridslysten:

«En slik innstilling er helt ufor-
enlig med vår engelske oppfatning av rettferdighet. Det engelske folk kommer aldri til å gå med på et slikt massebord!!»

Det ble plutselig en pinlig taushet i salen. Roosevelt følte seg foranlediget til å gripe inn:

«Som vanlig synes det å være min oppgave å megle i denne tvist. Her n. det et kompromiss til mellom Deres oppfatning, mr. Stalin, og min gode venns, premierministerens. — Kanskje kunne vi bli enige om å ekspedere et mindre antall. Skal vi si 49 500!»

AMERIKANERNE OG RUSSERNE forente seg i en rungende grapskraft og et jubelbrøl over dette alle tiders utslag av amerikansk humor. Men engelskmennene satt stille og reservert, forteller president Roosevelts sønn Elliot Roosevelt i sin bok «As he saw it», som kom ut i 1945.

Stalins og Roosevelts linje ble fulgt. Massebordet av tyskere er blitt gjennomført. Og det er først nå, fire år etter krigens slutt, at en på vest-demokratisk hold viser ulyst og anger over Teheran- og Jalta-beslutningen. Denne ulyst skyldes kanskje samvittighetskvaler — imidlertid er det en klok politikk. For på hvilken annen måte ville de kunne overbevise verden om at de er de sanne forsvarere av menneskelig frihet og rettferdighet? Og for riktig å vise viljen til bot og bedring — har de — foreløpig, som et ledd i den kolde krigen mot det røde tyrannis slave- og terrorsystem, begynt å etterlyse de tyske slavearbeidere som de selv tildelte den russiske våpenbroder ved et av verdenshistoriens største drikkegilder i Teheran. Selv om dette tiltak er et ledd i den kolde krigen — så er det dog en moralsk opprustning — den kommer sent, men allikevel har den krav på oppmerksomhet.

DEN NOE SENE ETTERLYSNING etter de savnede tyske krigsfanger, angår ifølge vest-demokratiske opplysninger omlag 1 600 000 mennesker. — Den sveitsiske avisen «Die Tat» 11.1.49) mener imidlertid at tallet er atskillig større, og nevner at i tillegg kommer 175 000 tyske kvinner, derav 25 000 Røde Kors søstre som fremdeles

sitter i sovjet-russiske konsentrasjons- og slavearbeidsleire.

MEN DEN VIRKELIGE SANNHET er nok dessverre mere forferdende enn en skulle tro. De tyskere som nå etterlyses vil aldri komme tilbake til sitt hjemland. De er nemlig forlenget myrdet i Sovjet-paradisets helvete. R. R. Stokes, en av de engelske labourpartis få forkjempere for de menneskelige rettigheter, som Churchill-England, tross den store krigsleders protest i Teheran var med på å forråde, er kommet til den oppfatning. Han skriver i «Manchester Guardian» (20.1.49):

«Da jeg var i Düsseldorf i fjor fortalte ledende tjenestemenn i det tyske Røde Kors, at etter de informasjoner de hadde fra hjemvendte fange, kunne de oppgi de leire og de datoer da 1 600 000 tyske fanger ble myrdet i russisk fangenskap.»

— ENDELIG —

Av IVAR FRIHAUG, OSA

1. «Frimodige ytringer om statsstyrelsen og enhver annen gjenstand er enhver tillatt». (Grunnlovens § 100)
2. Enhver skal fritt kunne si sin mening og arbeide for den, og ingen må med vold eller trusler øve tvang overfor andres meninger». (Av Fellesprogrammet)
3. «Det er ikke straffbart i Norge i dag å bekjenne seg som nasjonalsosialist og gjøre propaganda for nazistiske ideer. Det ville ikke engang være ulovlig å stifte et nytt politisk parti med fullstendig nasjonalsosialistisk program». Professor, høyesterettsdommer Andenæs i «Verdens» 26/7 1947.

Så kan en da altså herr redaktør i henhold til ovenstående, 3-dobbelte «livsforsikring» atter våge seg fram på med noen frimodige ytringer. Men det skulle ikke forundre meg om et eller annet «kløktig» hode fant ut, at det for «samfunnets sikkerhet» var tryggest å sette de foran siterte garantier ut av kraft ved en «forordning» som knyttet ytringsfriheten fast til — stemmeretten. Ikke sant? Det ville være genialt, og et verdig supplement til den rettsløshet som prof. Skeie så grundig har avslørt.

Nå vel, den dag og den sorg. Det er imidlertid ikke så helt enkelt å få satt sammen en artikkel ut fra et så overveldende materiale som det som nå foreligger, og nå samtidig nesten 4 års magasinert harme vil gripe forstyrrende inn. (Det gjelder jo å holde seg vekk fra «kloakken» som Fanebusten skulle ha sparket bort i).

Det første, store og avgjørende spørsmål om melder seg, og som må og vil få sin avgjørelse av nøytrale folkerettslærde eventuelt historikere — er dette:

Hvem var landssvikere i 1940?

Var det den lille brøkdelen av det norske folk som rømte fra hele elendigheten — eller var det de som ble igjen, og som på basis av Haagkonvensjonen og folkeretten søkte å kom-

me best mulig ut av det med okkupasjonsmakten? Og det var jo mange og nitti prosent av folket!

At de store «utvandrere» alt tidligere har hatt på følelsen, at det ikke stod noen videre glans av deres nasjonale heroisme, er åpenbart. Men så var Nygaardsvold «en tur ute og så på været» (citert etter Ingvald Førre) og der oppdaget han på nytt Quisling. Det var redningen. Og nå ble det Quisling og quislinger, så BBC ble nesten sprengt.

På dette spørsmål svarte mr. McNeil:

«Jeg vil ikke gå med på at vi skal publisere slike fotografier, selv om jeg går med på at fangenes tilstand i mange tilfeller har vært det mest oppskakende og beklagelsesverdige!»

JEG FORSAR MEGET GODT at denne gangen passer det ikke med noen skrekpropaganda. Det er jo bare tyskere som har vært og fremdeles er utsatt for den mest bestialske behandling og tilintetgjørelse. Og derfor nøyer en seg med å etterlyse 1600000 døde.

Kvitting.

Nå var jo Nasjonal Samling et politisk parti som hadde kjempet om stemmene ved 2 stortingsvalg. Uten noen innvending. Men juristene står som kjent ikke fast. Den 7. april kunne jeg ustraffet gå inn som medlem, men ventet jeg i 5 dager etter den dato f. eks. til den 12, så ble det «landssvik» av det.

Dermed var vegen åpen til å få tak i lillefingeren, og så slo man den 8. mai og følgende dager kloa i hele smørja uten å spørre om innmeldelsesdato! Forunderlig juss! Eksemplarisk rettsstat!

Så hadde man sikret seg det fornødne antall «syndebukker», og de 156.000 tyskarbeidere med partiboka i orden kunne spares til valgene som «gode nordmenn».

Et stadig tilbakevendende omkvede fra dommerne har vært:

«Ja, men visste du ikke at Norge var i krig med Tyskland?»

Det kan vel ikke her være injurerende å anta at de spør mot bedre vitende — for å klynge seg til straffelovens § 86, som jo skal danne det sviktende grunnlag for hele det såkalte «rettsoppgjør». For den norske dommerstand må da vite, at general Ruge på Kongens og Nygaardsvolds befaling kapitulerte den 10. juni 1940 med den første paragraf lydende slik:

«Alle de norske stridskrefter legger våpnene ned og forplikter seg til ikke å gripe til våpen igjen mot det Tyske Rike eller dets allierte så lenge den nå pågående krig varer»

Dette er såpass tydelig tale, at den burde avskjære ovenfor siterte inkvisitoriske spørsmål. Den «krig» (franktirer- og sabotasjevirksomhet) som man søker å henvise til, blir aldri godkjent som krig i folkerettslig henseende. Betegnende for dette spørsmål må det vel også være at Churchill i sitt store verk om den annen verdenskrig ikke har nevnt Norges navn med et ord. (Professor A. W. Brøgger var mest på gråten for denne forsmeldelse.)

Nei, krigen mellom Norge og Tyskland var slutt ved kapitulasjonen. Det nytter ikke å bestride det. Frivillig innsats på engelsk side er en annen sak.

At den «norske krig» etter 10. juni 1940 foregikk på frivillig basis fra de norske soldaters side framgår også klart av den britiske ambassadør Colliers takkeskrivelse adressert til kong Håkon den 7. 20. august 1946:

«— — — Ønsker min regjering offentlig å gi uttrykk for sin sak til de norske borgere som frivillig deltok i de britiske styrker.»

Det er eitrengende ondt å høre naturligvis, men krigen i Norge etter kapitulasjonen var dessverre «partisan-krig» med dens uhyggelige og skjebnesvangre følger av snikmord, tortur, angiveri og alt hva djevelens makt kunne bistå med. Altså, Norges krig var det ikke, men vi kunne kanskje kalle den Johan Nygaardsvolds rehabiliseringskrig.

Og så kommer den «store statsmann» hjem. Blir hyldet som landets frelsermann. Hambro utvirker at han får 12.000 kroner pr. år som æreslønn, og alt er herlighet og glede. Men verden er full av ondskap. Det blir ymtet om «granskning». Og det «gransknes». Nygaardsvold blir arg. Han slår på sitt skjold og krever riksrett, vel vitende om sitt sikre flertall i Stortinget.

Det hele ender med at Odelstinget oppfører en militærpolitisk komedie uten sidestykke. Alle preker riksrett. Ingen vil ha den. Debatten dreier seg utelukkende om forsvarers styrke og svakhet omkring 9. april. Men her var Nygaardsvold skyldfri. Hovedskyldneren for tilstanden «tungen på vektskålen» — for i sin tid avsted gjennom Sibir så frakkeskjotene stod som vinger, og så la han seg på likstrå i U.S.A.

Nei, Nygaardsvold både burde og skulle ha vært satt under riksrett og også dømt for at han ikke benyttet vårt nøytralitetsvern da nøytraliteten så «eklatant» (visstnok Hambros uttrykk) ble krenket i Jøssingfjorden. Hadde Cossach blitt senket der (det var 2 torpedobåter som kunne klare det) så er det vel en til visshet grensende sannsynlighet for at vi hadde sluppet hele Hitler-besøket. Iallfall fått tydelig beskjed om, at det virkelige ble kamp — om England ville ha fotfeste i Norge. Men se det, var det ikke en eneste representant som nevnte med et ord. Hvorfor? Det skulle vel ikke ha noen forbindelse med «Dermatten»?

Ivar Frihaug-Osa.

Redaktør ODD BERSETH,

Møre Dagblad, Kristiansund

har fratrådt sin stilling.

Værelse søkes.

Hvem kan hjelpe tidl. NS-mann med værelse i Oslo straks. Har fått fast arbeide, men mangler hus. Saken oppgjort.

T. Westerby, adr. Sæther, Huitfeldts gt. 10 III, Oslo.

Tidl. NS-mann

i beskjednen stilling søker forb. med jente ca. 20—30 år. Formål ekteskap. Foto ønskes og loves.

B. m. «Østlending».

Kvinnehjelp på bondegård.

Eg treng dugande kvendehjelp frå våren. Gjerne yngre enke med mindreårige barn.

B. m. «Bondegard» i 8. Mai's eksp.

Ung gutt

får plass på gård straks eller senere.

Kristian Dahlen, Devold, Andalsnes.

Skogsarbeide.

8 mann, gj. tidl. frontkj. ell. NS, kan få god tømmerhugst på Østl. Grov skau, fint lende, prektig hytte, ordn. proviant tilkj. God fortj. for arb.vill. karer.

Bill. mrk. «Fra 1. mai» i eksp.

Enke

i f. still., dann. kultiv. m/ 15-årsd. søk. bosted Oslo/omegn. Alt har int. Hybleff. i Oslo bytt. i større. Bill. mrk. Ordensm.

Dame,

bosatt i Oslo, søker ærlig usnobb. NS-venn omkr. 42, mørk, slank, ca. 1.65—70 høy. Gj. kristl. intr. Helst foto.

Bill. mrk. «Mot lysere tider».

Tidl. NS-overretts-sakfører,

44 år, med diverse regnskapskurser og gode kunnskaper i språk, søker passende beskjeftigelse snarest. Alt har interesse.

Bill. mrk. «Arbeidsglad, 1904».

Tomter til salgs.

Utm. forretn.tomt eller for kafe, ved sterkt trafikert veikryss. Har også hytte- og boligtomter annet sted.

B. m. «Brandbu».

Hushjelp

søkes, gjerne en eldre, fra sist i mars. 3 voksne. Ikke fjøs. Snild, grei husmor. God behandling. Ærlig, snild, pålit. God lønn, fast fri. Attest. med opplysn. mrk. «Sentralt sted, Gudbrandsdal».

TRYKKSAKER

Ved behov for alle slags trykksaker — fra visittkort til bøker og aviser — vennligst skriv til Boks 5, Nygard st., Gjøvikbanen.

For vante gårdsfolk

er plass ledig. Mannen må være hestevant, fruene må kunne melke 4 kyr og stelle for 2 mann. Opplysn. og lønnskrav utbedes.

B. m. «Innherad».

Når akter regjeringen Gerhardsen

å bøye seg for FN's vedtak om menneskerettighetene?

Journalisten Birger Kvitting, sendte den 10. desember 1948 følgende brev til statsminister Einar Gerhardsen:

Herr statsminister
Einar Gerhardsen,

Oslo.

Gjennom utenlandske aviser er jeg blitt kjent med at F. N.s komite for Menneskerettighetene den 29. oktober med alle stemmer, også Norges, (Australia og New Sealand stemte ikke) vedtok artikkel 9 i deklarasjonen om menneskerettighetene med følgende ordlyd:

«Enhver der anklages for en lovovertrædelse, har rett til å bli ansett for uskyldig inntil hans skyld er blitt bevist i henhold til loven i en offentlig prosess, under hvilken han har alle de garantier som er nødvendig for hans forsvar.

Ingen skal anses for skyldig for noen som helst lovovertrædelse på grunn av en hvilken som helst handling eller unnlatelse, som ikke utgjorde noen lovovertrædelse i henhold til nasjonale lover eller Folkeretten på det tidspunkt den ble begått. Det skal heller ikke kunne anvendes hardere straffer enn dem som kunne anvendes på det tidspunkt da lovovertrædelsen ble begått.»

Jeg går ut fra at generalforsamlingen den 10. desember 1948 vil vedta denne så godt som enstemmige innstilling.

Da Norge er medlemsstat, og har

stemt for artikkel 9, tillater jeg meg å henstille til regjeringen om øyeblikkelig å løslate alle de av våre landsmenn som er dømt etter de tilbakevirkende lover som siden 1945 har vært brukt i det såkalte «landssvikoppgjør». Videre må alle de dømte gis full oppreisning, erstatning for tort og sveie og ved statsstyrelsens hjelp føres tilbake til ervervslivet.

10. desember 1948.

Ærbødigst
Birger Kvitting.

Den 10. desember 1943 vedtok FN.s Generalforsamling resolusjonen om Menneskerettighetene.

Den norske regjering og storting handler som om denne resolusjon ikke angår Norge. Det lovstridige rettsoppgjør fortsetter uen stans. Når akter regjeringen Gerhardsen å bøye seg for FN.s vedtak?

En av de mindre i barneflokken hadde lest forskjellig om fugler, og så forteller han at colibri er den minste fugl og ørn den største, hvorefter han spør: «Men mor, har vi ikke gribber her i landet?»

Før moren rekker å svare faller den eldste gutten i flokken inn: «Nei, i Norge har vi Erstatningsdirektorat.»

«De utstøtte»

Av

Bjørn Vardaas

Av kritikken hitsettes:

En prest skriver:

«Boken blir lest med sterk interesse. Særlig er skildringen av våre ærkjære bønders opplevelse og reaksjon rammende og utmerket gjennomført. Virkningen på alle de uskyldig forfulgte er moralsk sterk og inderlig oppreisende til modig kamp, slik den trenges.

To ting har jeg personlig å innvende. Den ene ting er den fremtredende bruk der gjøres av pøbelfenomenet Rottenikken i forbindelse med prestegårdene. I en ny utgave må det trekkes tilbake, for det skader og skjemma den moralske gehalt ved boken. Det går jo selvsagt ikke an å ville la det gå for typisk skildring av hjemmefronten. Ikke bare våre finner det misslig, men naturligvis ennu mer vennligsinnede interesserte —».

En overlærer skriver:

«La meg straks si det: En ypperlig bok, truffet midt i blinken av hendelsesforløpet og de angjeldendes følelser og anskuelser: Mer er det ikke å si om den ting».

En bonde skriver:

«So godt det gjorde å lese denne boki. Berre ikkje avsnittet om fanten hadde vore med. Men det var kanskje turvande for å syna vanvitet med alt dette illegale. Eg undrast om nokon torer kalla vanlege NS-bønder landssvikarar etter å ha lese «De Utstøtte».

En husmor skriver:

«Jeg leste boken med inderlig glede inntil jeg kom til avsnittet om tateren. Selv om dette måtte være sant, så hører det ikke hjemme i en bok som denne, jeg synes det trekker ned — og dertil er den for god....»

En forretningsmann skriver:

«Jeg leste «De Utstøtte» med stor interesse, og adskillig harme. Jeg har aldri vært medlem av NS, men begriper nu at mange meldte seg inn der i en fortvilet tid. Boken ville vunnet på om ikke Hjemmefrontens folk var så ensidig framstillet, og var det ikke fordi også NS kritiseres sviende hardt og sant, så ville boken ikke ha vært det tidsdokument den gir seg ut for.

Det var kanskje forfatterens hensikt å vekke leseren til ettertanke — den tateren mer enn den vokter, og vekker vel også til motsigelse. Men bokens hovedpersoner har min fulle sympati, jeg vet også at disse mennesker ikke er landssvikere. Send meg 3 eksemplarer til, jeg vil sende 2 til Amerika....»

En annen forretningsmann skriver:

«Dette er såvidt jeg vet den første bok som behandler livet i det okkuperte område noenlunde objektivt. Hva vi hittil har sette er vesentlig heimefrontskryt.

Jeg kunne ha mange innvendinger, men innrømmer at emnet er så stort at hardhendt beskjæring må til. Boken bærer preg herav, men den er god, meget god, gripende og sann.

Den fantastiske tater Fredriksens bedrifter illustrerer på en glimrende måte hvor unormale folk i jøssingkretser kunne bli. Om tateren ikke må tas som typen på Heimefronten, så er han i all sin groteskhet skapt av miljøet og hører derfor med i bildet, skjønt mange ikke liker ham. En sann historisk framstilling av den underjordiske virksomhet i denne tid kan nå en gang ikke bli skjønnmaling».

Boken vekker oppmerksomhet. Pris kr. 8.—. I bokhandelen og direkte fra

Vard Forlag
Møllergt. 7 III — Oslo

Hermetikk- og næringsmiddelfabrikker!

Trenger De en energisk representant? Jeg står til Deres disposisjon, ikke bare i dag, men også for fremtiden. Bopel Oslo.

B. m. «Alt interesserer».

AKTIV

N.S. medl. og frontkjemp. m. gode attester søker arbeid som reklamemann, selger, korrespondent, ekspeditør e. l. på sentralt sted hvor liten leilighet kan skaffes. Helst Østl. Har De et forslag? Skriv til: Olav A. Nakken, Talset pr. Molde.

Sjefer!

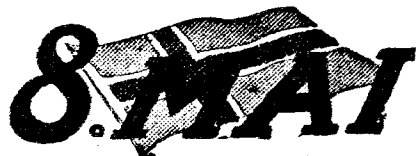
Ung mann fra Troms, 26 år, søker plass. Tidl. frontkjemp. Praksis fra forskjellig arbeide i inn- og utland. Praksis fra kontor, engross-lager og lengere praksis som sjåfør. Førerkort has. Forøvrig, alt har interesse. Helst Trøndelag eller Vestlandet. Bill. mrk. Attester.

Forbindelse.

Ung sakfører søker forb. med jurist med noen sakf.praksis for samarb. på kontoret, gjerne fradømt bevillingen for en tid. Kan evt. arb. selvst. med salg, forretninger ell. l. ved siden.

B. mrk. «Østlandet», til dette blads eksp.

ABONNER

AVERTER

Ukens

Perspektiv

A spise med de store —

Den som spiser kirsebær med de store risikerer å få stenene i øynene, blir det ofte sagt.

Norge er et ganske lite land — omlag 3 mill. mennesker. I de virkelige store land finnes det byer hvor det bor 3—4 ganger så mange mennesker. De store og mektige stater har all verdens herligheter og sender av sin rikdom og overflod til krigsherjede land — også til vårt.

Vi er små og fattige, at vi må ta imot gaver fra alle kanter og takke pent, som skikk er.

Uten gaver og store lån kunne vi knapt hverken leve eller dø. En ussel tilværelse ville være vår skjebne.

Etter den første verdenskrig hadde Norge en Nansen som gjorde Norges navn kjent og elsket over hele verden. Med et Nansenpass fikk millioner mennesker en sjanse til redning fra kaos og undergang.

Etter den annen verdenskrig er Norges navn sunket dypt i anseelse og latterliggjøres over hele kloden.

Det var diverse norske herrer som rømte til England da verdenskrig nr. 2 raste. De samme herrer sa selv at de var med i krigen, men det var ingen som så deres tropper i krig. Da krigen sluttet ble de samme herrer fraktet hjem. De begynte da å rose seg av å ha vunnet krigen. Amerikanerne lo av de brautende nordmenn — engelskmennene likeså. Nordmennene spilte fluens rolle — satt bakpå lasset og ropte: Se hvilket støv vi gjør!

Og nå er de samme herrer atter ute og kjører. Amerika og England rekker ikke å få i stand Atlanterhavspakten fort nok, og over hele klodens bølgenett lyder det dag og natt: Herr Lange, mister Lange, Monsieur Lange — Lange flyr, Lange er i audiens, Lange orienterer hjemme. Men A-pakten er enda ikke ferdig fra forslagsstillernes side. Vognen er enda ikke kjørt fram. Det er ingenting å sitte på.

Det norske storting er i farten blitt degradert til diskusjonsklubb. Det norske Arbeiderpartis landsmøte avsluttet som et slags riksting og vedtok på folkets vegne å støtte monsieur Lange. Og da partiet har flertall i stortinget, kan de andre partier bare diskutere mens de orker, det betyr ikke noe. Rikstinget har talt.

Truman og Attlee skyndt dere nå, så vi kan få sitte bakpå lasset enda en gang!

Norge burde i dag etter makthaverens mening drive mere krigsforberedelser, ha mere Marshallhjelp, flere fangeleire, tusener av tvangsarbeidere og et uendelig inntektsgivende rettsoppgjør.

Jo, vi er en nasjon vi med, vi små en alen Lange!

Vi har sett nok av krig.

Vårt lille folk har ingen sjanse som krigsmakt. Det spiller ingen rolle i så henseende enten det heter Atlanterhavspakt eller Arbeiderpartipakt.

Hvis Norge i dag hadde hatt en

Når rettskjensla svikjest - -

Når rettskjensla svikjest, stig der røyster up stille, dulde røyster, utan bråk og rop, der mæles gjenom aftentimar i ordlag utan tolk um justisgudens gullvekt som gjeikk til gatens folk. Då hatets bylgje velta utyver Norigs land og kjærleiken vart nagla til kross på øde strand. Då kyrkjas primas dømde i hatets hjarteglød då heim vart spreidd for vindane med barn og viv i nød. Kvi stend Du der og hatar i kross og skapular når vel Du veit at Jesus, berre kjærleik var —? Kvi sveik du oss o kyrkje, som stod so høgt i hug — nei, du sveik oss ikkje din primas sveik deg Du — Vår saga veit å mæla, når fedrar var i slag dei vener atter vorde, når heim dei kom ilag. So tala Sverre konge, frå lyfting av sitt skip: — Høyr her, Du hertug Skule, fyr me vert lagd i mold me streid med blanke våpen etter slag på skjold. — Og her vår lagnad møtest i vestens lange veg av sott og sår me lægjast på skipets lyfting ned. Som eg no gjev Deg fridom, min fiende i strid, me saman gjeng til Allfar — for alle treng me Grid. O. L.

Tre «heimefronthelter» i Krstiansund avslørt som innbruddstyver

Stjal dameundertøy, metervarer og kåper for en verdi av omlag 10.000 kroner.

Kastet varene på sjøen straks etter innbruddet

Den 3. mai 1945 ble det begått innbrudd i en damekonfeksjonsforretning i Kristiansund. Det ble stjålet en masse varer — fra silkeundertøy, metervarer til kåper for en verdi av omlag 10.000 kroner.

Tyveriet ble meldt til politiet, og en hadde således all grunn til å vente at det ville bli oppdaget, men av en eller annen for oss ukjent grunn, ble saken henlagt av politiet.

Innehaveren av forretningen, en eldre dame, fant seg lite tjent med dette, men på grunn av uforskyldte vanskeligheter i form av granskning og rettsforfølgelse hadde hun ikke krefter eller mot til å søke det samme politi om å ta saken opp til ny etterforskning.

En av hennes venner tok seg imidlertid av saken, og ved henvendelse til statsadvokaten lyktes det å få henne til å pålegge politiet i Kristiansund å sette i gang ny etterforskning — som nå har ført til full oppklaring

eneste virkelig statsmann, hadde han talt alltid og overalt om fred og humanitet til vårt eget folk og all verden. Ordet krig hadde han nevnt bare som uttrykk for barbari.

Sjansen for oss til lykke og velstand ligger i organiseringen av freds arbeidet. På dette felt burde vi gjøre vår innsats.

Hvis England og Amerika vil unne oss fred neste gang, så får vi fred uten pakt hverken vest eller øst.

Hadde England undt oss fred i 1940, så hadde vi fått fred, men organiserer vi oss for krig, så får vi den også neste gang.

Det er tungt å se at Norge skal agere stormakt. Ville det ikke være klokere å spise litt mindre sammen med de store?

Schjevola.

av det frekke og på mange måter enestående tyveri.

Etter de opplysninger vi sitter inne med, viste det seg å være ganske lett å komme til bunns i affæren. Mistanken har i lengere tid vært rettet mot tre unge menn som spilte en ikke liten rolle innen den nå så sørgelig beryktede «heimefront». Den første av de mistenkte gikk til full tilståelse etter en halv times forhør. Den andre var noe mere hårdkokt, men da han innså at spillet var tapt, gikk han også til bekjennelse. Den tredje oppholder seg i utlandet.

Enkeltheter omkring selve innbruddet har mindre interesse, men vi må dog nevne at de tre «helter» før de forlot butiklokaleet gjorde sitt fornuddne på gulvet etter at de hadde drukket noe brennevin de også hadde stjålet. Og for riktig å være karer hadde de skrevet et sjikanøst brev som de la igjen etter seg.

Etter hva de to avhørte har fortalt, ble de stjålne varer kastet på sjøen straks etter innbruddet.

Nerveslitende jobb

På et kurs underholdt en av deltakerne noen av de øvrige med å fortelle om de nervøse lidelser som plaget en navngitt person innen vedkommendes familiekrets. Lidelsen skulle være en følge av tysk fangenskap. Angjeldende person turde således aldri være alene. — «Med sin samvittighet», var det en av de tilstedeværende som innskjøt. Denne kjente til at mannen med de nervøse lidelser var en mann som etter mai 1945 hadde hatt som eneste beskjeftigelse å arbeide målbevisst for å få flest mulig NS-folk innefor og at de ble holdt der lengst mulig.

Hva ANDRE mener:

Er det folkets vilje?

For at det ikke skal gå i glemmeboken, vil vi gjengi to viktige uttalelser, — av stikk motsatt oppfatning av det meget alvorlige spørsmål om hvilken stilling Norge bør innta til de to stormaktsblokker som nå står så steilt overfor hverandre.

Som utenriksminister falt det i Halvard Langes lodd å gå husmannens tunge gang. Men med den virak han ble møtt med fra husbondens side da han nå var i Washington, akslet han seg som en der kunne mere enn å spise seg mett, da han fikk i oppdrag å påvirke de gjenstridige representanter ved Arbeiderpartiets landsmøte til helt å gå inn for regjeringens utenrikspolitiske linje. Og han klarte det. Og dermed mener han seg berettiget til overfor verdenspressen å komme med følgende uttalelse, som NTB har sendt ut:

«Den norske regjering ga i går (21. febr. 1949) en lunsj for de amerikanske pressefolk som nå besøker Norge. Etter lunsjen ga utenriksminister Lange en utgreiing om den utenrikspolitiske situasjon og Norges stilling til Atlanterhavspakten. Utenriksministeren kom inn på vedtaket på Det norske Arbeiderpartis landsmøte, og sa at det var et overmåte viktig vedtak, fordi det viser at regjeringen har partiet og folkeflertallet (uthevet av oss, red.) bak seg. Men han understreket at det ikke tilkom noe enkelt parti å avgjøre landets utenrikspolitikk. Det er regjeringen og stortingets sak. (Nei, tenk det!) Først etter omhyggelige drøftelser i regjeringen og stortinget vil det bli avgjort hva som blir Norges neste steg.»

Fredlysning og folkeavstemning mener Scharffenberg.

Den gamle stridsmann Johan Scharffenberg er vel den som klarest og mest uredt har gitt uttrykk for en helt annen oppfatning enn den som utenriksminister Lange mener seg å kunne tillegge folkeflertallet. I Morgenbladet for 16. februar slutter dr. Scharffenberg en artikkelserie: «Fredlysning eller stormaktsallianse?» med følgende:

«Etter mitt skjønn vil det være den fornuftigste utenrikspolitikk å undersøke mulighetene av fredlysning av Norge, ved åpen henvendelse til begge stormaktsgrupper. Jeg frykter at våre statsmakter overvurderer den hjelp Atlantmaktene vil kunne yte Norge, og jeg er overbevist om at vår tilslutning til den snarere vil fremskynde enn forebygge en krig.

Dette spørsmål forelå ikke ved valget i 1945. Stortinget har intet mandat fra velgerne til å forlate den nøytralitetspolitikk som helt til 9. april 1940 alltid har vært Norges. Før en slik saltomortale bør det holdes folkeavstemning. (Uthevet av oss).

Mitt brennende ønske er fredlysning av Norden. For den taler både fornuft og følelse. Men de små fredelige kulturstaters skjebne blir avgjort av stormaktspolitikkerne i deres brutalitet, egennytte og dumhet.

Quantilla sapientia mundus regitur!»